

Landsforeningen - We Shall Overcome

*Bruker- og interesseorganisasjon for menneskerettigheter, selvbestemmelse og verdighet innen psykisk helse
Stiftelsesår: 1968 / Org.nr.: 980 334 597*

Årsmelding 2023

WSO - Landsforeningen We Shall Overcome er en landsdekkende bruker - og interesseorganisasjon som jobber for menneskerettigheter, selvbestemmelse og verdighet innen psykisk helse. WSO ble stiftet i 1968, og er landets eldste brukerorganisasjon innen vårt felt.

Landsmøte

Landsmøtet 2023 ble avholdt 23. april i Oslo og digitalt via Zoom. 24 medlemmer deltok.

Styret som ble valgt er:

Leder: Mette Ellingsdalen (Oslo). **Nestleder:** Grete Johnsen (Eidsvoll). **Kasserer:** Randi Mofossbakke (Langesund) **Sekretær:** Kristin Sommerseth (Oslo)

Styremedlemmer: Hans Ove Galtung (Bergen), Elin Espeland Halvorsen Weare (Asker), Tormod Hvidsten Gjedrem (Rogaland)

Varamedlemmer: Sigrun Tømmerås (Oslo), Siv Eidissen (Risør), Espen Pedersen (Oslo), Nadia Noureen (Oslo), Anbjørg Hellestræ (Rogaland), Frode Svindseth (Møre og Romsdal), Ingunn Andresen (Oslo)

Det ble avholdt 8 styremøter i denne perioden. Styret har hovedsakelig møter på zoom.

Styret måtte forholde seg til en endret økonomisk situasjon, med en reduksjon av tilskudd fra Helsedirektoratet for 2023 på ca 40% fra 2022. Reduksjonen er grunnet i endring av tilskuddsordningen, med nye krav og endret prioritering. WSO klaget på reduksjonen, men fikk ikke medhold.

Styret gjorde vurderinger av om WSO kan endre innretningen på vårt arbeid i retning av det Helsedirektoratet krever, som blant annet er mer tradisjonell brukermedvirkning med representanter i råd og utvalg, og opplæring av brukerrepresentanter som deltar innenfor systemet.

Styret vurderte at en slik endring i prioritering vil gjøre WSO mindre i stand til å drive reell påvirkning i tråd med våre mål og prinsippprogrammet.

WSO representerer en marginalisert gruppe, med lav påvirkningsmulighet og redusert selvbestemmelse i psykisk helsevern. Mennesker med disse erfaringene har i utgangspunktet fått redusert sin mulighet for brukermedvirkning på individnivå, og også som konsekvens av behandlingen på system og tjenestenivå. Mange er påført traumer av behandlingen de har blitt utsatt for, og står i en konstant kamp med behandlingsapparatet for å få støtte som

faktisk hjelper dem eller deres pårørende. Dette begrenser muligheten for deltagelse i råd og utvalg og mye tradisjonell brukermedvirkning vil i liten grad romme disse erfaringene.

Å få til økt påvirkning fra denne gruppen på system-, tjeneste- og individnivå krever et videre arbeid enn kun det som handler om tradisjonelt organisert brukermedvirkning.

For mennesker med våre erfaringer kan noen brukermedvirkningsarenaer i helsetjenestene innebære en risiko for re-traumatisering og negative opplevelser. Det kreves psyko-sosial oppfølging og tilrettelegging for at disse stemmene skal få sin legitime plass innenfor brukermedvirkning.

Det ble lagt ned betraktelig arbeid i å skrive søknad for 2024, og å synliggjøre hvordan vår kjerneaktivitet fører til økt bruker/ pårørendemedvirkning, uten å kompromisere med våre hovedmål og særpreg som organisasjon.

Menneskerettighetsbaserte tjenester og WHO QualityRights

WSO har i en årrekke jobbet for utvikling av menneskerettighetsbaserte tjenester og at WHO QualityRights materialet skal tas i bruk i Norge. I 2023 har dette vært en prioritert sak, og vi har jobbet på mange forskjellige arenaer både internt og eksternt for å oppnå dette:

Møter og politisk utspill: Vi har hatt en rekke møter med informasjon og samarbeid med aktuelle aktører med formål å få flere til å fremme QualityRights, blant annet flere møter med Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO).

Et resultat av dette var at WSO sammen med Sykepleierforbundet, LDO, Marit Borg (USN - Universitetet i Sørøst-Norge), Bengt Karlsson (USN) og Peter McGovern (psykiater) sendte en felles forespørsel til Helsedepartementet om oversettelse og å ta QualityRights i bruk i Norge. Vi har også fremmet det i flere av våre høringsinnspill, blant annet til Samtykkeutvalget og til Stortinget.

Foredrag: På Recoverykonferansen holdt Mette Ellingsdalen foredraget «Menneskerettigheter og WHO QualityRights – en introduksjon på Recoverykonferansen 2023, som ble avholdt som webinar. Dette følges opp med et større foredrag på den fysiske konferansen i 2024. Dette foredraget nådde bredt ut, og er også tilgjengelig i opptak.

Oversatte kapitler fra WHO-veilederen om psykiske helsetjenester

WSO har oversatt flere kapitler fra Verdens helseorganisasjon (WHO) sin veileder om psykiske helsetjenester i lokalsamfunnet, og utvikling av personsentrerte og rettighetsbaserte tilbud. Veilederen inneholder en detaljert beskrivelse av menneskerettighetsbaserte tilbud innen psykisk helse, eksempler på god praksis rundt i hele verden og anbefalinger til integrering av slike tjenester i nasjonale helse- og sosialtjenester. Oversettelsene er publisert på wso.no.

QualityRights nettkurs: Vi har arrangert en webinar-serie, hvor vi går gjennom e-læringskurset til WHO QualityRights om menneskerettigheter, CRPD og psykisk helse i en studiegruppe, med undervisning og diskusjon. Kurset består av 6 moduler, og i studie-gruppen har vi relatert kunnskapen om menneskerettigheter til praksis i Norge og WSOs arbeid.

The Recovery Channel og Pop-Up-klagebyrå

Flere fra WSO bidrar i Ellen Ugelstads film, The Recovery Channel, som hadde premiere 31. august på Vega Scene i Oslo. WSO har også bidratt ved planlegging og filmvisninger/ panelsamtaler.

I forbindelse med lanseringen av filmen arrangerte WSO og filmskaperen et Pop-Up Klagebyrå 1. september, en aksjon basert på en scene i filmen. Klagebyrået skulle gi mennesker mulighet til å få lavterskel juridisk veiledning i hvordan de kan klage. Advokater med spisskompetanse på psykisk helse-feltet stilte opp. WSO har laget en nettside om rettigheter ved tvang i psykisk helsevern, hvordan du kan klage og erfaringer vi har med klagesystemet www.rettigheteripsykiatrien.no. Vi har avventet å spre informasjon om siden utenfor organisasjon, da den må fylles ut med mer informasjon om klagerettigheter, og erfaringer og dokumenterte mangler i systemet.

Vi hadde også laget maler som kan være en hjelp når man skal skrive klage til Statsforvalteren på tvangsmedisinering eller skal skrive en forhåndserklæring.

Høringer og innspill

Samtykkeutvalget leverte sin rapport til helseministeren i juni, og vi var til stede på lanseringen. Vi leverte et skriftlig innspill til utvalget i mars, som var sitert flere ganger i rapporten. Vi bidro også i et høringsmøte hos LDO.

WSO jobbet mye med høringen, og leverte et omfattende høringssvar på 10 sider.

Psykoserefningslinjen kapittel 8.13 Behandling med legemidler

Psykoserefningslinjen har vært under revidering i flere år, og WSO hadde en representant i arbeidsgruppen, Inger-Mari Eidsvik, som leverte dissens. Utkastet kom på høring i 2023, og retningslinjen vil påvirke både frivillig behandling med nevroleptika og tvangsmedisinering. WSO prioriterte dette arbeidet og leverte et omfattende høringsinnspill på 14 sider.

WSO har i tillegg levert følgende skriftlige høringsvar:

- Meld.St.23 Opptrappingsplan for psykisk helse og rus (2023-2033), skriftlig innspill og deltok i muntlig høring 10. oktober.
- Framtidig klinisk struktur Psykisk helse- og rusklinikken, Universitetssykehuset Nord-Norge, hvor vi protesterte mot den foreslåtte nedleggelsen av medikamentfritt tilbud i Tromsø.
- Varselutvalget, mot deres forslag om nedleggelse av UKOM.
- NOU 2023:13 På høy tid - Realisering av funksjonshindredes rettigheter

Alle høringsinnspill ligger på wso.no.

Og bidratt muntlig i innspillsmøter:

- Innspillsmøte om CRPD på Stortinget, SV inviterte. WSO holdt innlegg.
- Innspillsmøte med ekspertutvalget for inkorporering av CRPD, WSO holdt innlegg.
- Innspillsmøte Likestillings- og diskrimineringsombudet, Rapport om inkorporering av CRPD
- Innspillsmøte til utvalget om "Sterkere tematisering i psykisk helsevern", arrangert av Helsedirektoratet.
- Innspillsmøte UKOM, om rapporten "Somatisk helse hos pasienter med alvorlig psykisk lidelse"
- Heldags workshop om en traumeinformert by, Oslo Kommune, to deltagere fra WSO.

- Innspillsmøte til Likestillings- og diskrimineringsombudet, høring på Maktmiddelutvalgets rapport, om politiets tilgang til maktmidler.

Journalutvalget

WSOs journalutvalg jobber med å styrke rettssikkerheten i forbindelse med journal, dokumentasjon og personvern. Utvalget ledes av Målfrid J. Frahm Jensen, med medlemmene Randi G. Mofossbakke, Anbjørg Hellestræ, Øystein Høiby (permisjon).

Media: Leder i Journalutvalget har en [sak på NRK 25. juni](#) hvor bekymringer ang. sekretærer som har full tilgang til pasientjournalen fra hjemmekontor. Bekymringene er fare for andres innsyn i pasientjournalen.

Medisinfrie behandlingstilbud og nedtrapping av psykofarmaka

WSO har bidratt veldig aktivt i arbeidet med Fellesaksjonen for medisinfrie tilbud. Grete Johnsen og Mette Ellingsdalen er WSOs representanter i Fellesaksjonen. Fellesaksjonens oppgave er å arbeide for at valgfrihet og medisinfrie tilbud skal være en realitet for alle, uansett hvor de bor i landet, og at de som ønsker medisinfri behandling blir hørt og får et reelt tilbud om dette. WSO har blant annet bidratt med høringsuttalelse til samtykke-utvalget om rettighetsfesting av rett til nedtrapping, og to brev til Helseministeren om videre utvikling av medisinfrie tilbud og bekymring for trussel om nedleggelse av eksisterende tilbud (Hurdalssjøen Recoverycenter og Medikamentfritt behandlingstilbud ved UNN/ Tromsø).

Innlegg i debatt om pilleskam. [«Norsk psykiatrisk forening bommer grovt»](#), Mette Ellingsdalen/ Kristin Sommerseth. Ingen fra brukerorganisasjonene kom inn i Aftenposten, WSO valgte å publisere på Mad in Norway:

Artikkel på Mad in America, [«Medication-free Ward in Tromsø, Norway May Soon Close»](#), Robert Whitaker. Artikkelen bygger på WSOs høringsvar om medikamentfritt behandlingstilbud ved UNN Tromsø, som ble oversatt og sendt til Whitaker og Mr. Dainius Pūras, tidligere spesialrapportør for FN på retten til helse.

WSO v/leder ble intervjuet av [NRK Nordland 22.mars](#), om psykofarmaka og nedtrapping.

WSO har oversatt informasjon om nedtrapping fra dansk psykolog Anders Sørensen, og publisert på våre nettsider under egen fane med informasjon om nedtrapping. Vi fikk fra oktober en person i ulønnet deltid praksis som arbeider med fokus på nedtrapping.

Vivian Karlsbakk m/flere har begynt arbeidet med å etablere et Kompetanse- og støttenettverk for nedtrapping av psykiatriske legemidler i Norge. Nettverket vil være en del av WSOs arbeid, men samtidig fungere selvstendig. Det vil drives av personer med egenerfaring/ likepersoner.

IIPDW - International Institute for Psychiatric Drug Withdrawal arbeider med å utvikle forskning og praksisbasert kunnskap om trygg nedtrapping fra psykiatriske legemidler. Mette Ellingsdalen er *associate* til IIPDW, og deltok i kvartalsvise møter (online).

Deltagelse i råd og utvalg

WSO har deltatt i følgende faste råd/ utvalg:

- BrukerROP i Helsedirektoratet, Mette Ellingsdalen/ Tormod H. Gjedrem (vara).

- Ekspertrådet for rus og psykiatri, Tormod Hvidsten Gjedrem, Randi Mofossbakke (vara). Ekspertrådet ble avsluttet i desember 2023.
- NORMEN (informasjonssikkerhet og personvern i helsevesenet), Målfrid Fram Jensen, Øistein Høiby (vara).
- Arbeidsgruppe med Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) og Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO), om strategi og rammer for oppfølging av internasjonale menneskerettighets-anbefalinger til Norge, Mette Ellingsdalen.
- Rådgivende utvalg for Sivilombudsmannens forebyggingsenhet mot tortur, Mette Ellingsdalen, Liv Skree (vara). WSO ble gjenoppnevnt til to nye år i utvalget.
- Likestillings- og Diskrimineringsombudets (LDO) fagråd, Mette Ellingsdalen, Kristin Sommersest (vara).
- Referansegruppe Medikamentfritt tilbud ved UNN i Tromsø, Elin Halvorsen-Weare (Mette Ellingsdalen deltok i tillegg i forbindelse med forslag om nedleggelse).
- Referansegruppe Medikamentfritt tilbud Vegsund DPS, Elin Halvorsen-Weare.
- KBT Fagskole, prosjekt med erfaringsmedarbeidere i demensomsorgen, Målfrid F. Jensen.

WSO rapporterer til FNs komiteer som eneste norske brukerorganisasjon på psykisk helsefeltet.

WSO er en del av CRPD-koalisjonen som samarbeider om rapportering og oppfølging av CRPD, og er en del av arbeidsgruppen som møtes jevnlig.

Foredrag/ undervisning

- Seminar om recovery og menneskerettigheter i regi av Recoverystiftelsen/ BET Vestre Viken, 6. mars. Mette Ellingsdalen deltok i en paneldebatt.
- Flere medlemmer i WSO bidro med foredrag knyttet til egenerfaring under Amaliedagene. Hans Ove Galtung snakket om Psykiatraliansen i Bergen – et bedriftsidrettslag for mennesker med psykiske utfordringer, knyttet til egen historie om traumer. Liv Tove Thorgersen hadde presentasjon av sin bok “Kari Hansen beklager”, som er skrevet med utgangspunkt i egne erfaringer, og belyste det mangelfulle tilbud til folk med traumer.
- Tormod Hvidsten Gjedrem har holdt flere undervisning/foredrag for SUS, samt andre oppdrag i Stavangerområdet.
- Likestillings- og diskrimineringsombudets rapport om inkorporering av CRPD på Litteraturhuset 7. desember. Mette E. deltok i panelsamtale.
- Undervisning om menneskerettigheter, KBT fagskole, fagutdanning for erfaringskonsulenter, Mette E.
- Undervisning spydspissprogram, ULOBA, v/ Mette Ellingsdalen

Mad in Norway – seminar og redaksjon

Vi bidro til seminaret om «Trygg nedtrapping av psykiatriske medikamenter» 1. desember på Litteraturhuset, både med arrangering og filming av foredragene. Jørgen Kjørnø holdt foredrag om egen erfaring med nedtrapping. WSO har et aktivt samarbeid med Mad in Norway, med blant annet bidrag i redaksjonen.

Temamøte om feilbehandling og pasientskadeerstatning

WSO arrangerte åpent temamøte med overlever Tone Olesrud og psykiater Øivind Tjeldnes, med utgangspunkt i Tones sak 25. mai, med mulighet for både fysisk og digital deltagelse.

Amaliedagene 2023 er et unikt årlig brukerstyrt arrangement, og foregikk på Litteraturhuset i Oslo. Arrangementet besto av tre fagdager med filmer, foredrag og samtaler, en kulturell ettermiddag med blant annet musikk og poesi-forestilling og felles dans, og en minnemarkering ved Skammens grav på Ris kirkegård. WSO var hovedarrangør, med Aurora støtteforening og Hvite Ørn Oslo og Akershus som medarrangører. Alle arrangementer var gratis å delta på, WSO dekket reiseutgifter for tilreisende medlemmer.

Program og videoopptak av foredragene er tilgjengelig på amaliedagene.no.

Informasjonsarbeid

www.wso.no ble løpende oppdatert gjennom året.

Sosiale medier: WSO har en åpen Facebook-side, og en gruppe, WSO-gruppa, som er åpen for medlemmer og andre interesserte.

Vi har en Vimeo-kanal hvor vi deler videoopptak fra foredrag mm.

WSO-posten ble sendt ut til medlemmer med tre nummer i mars, juli og november.

Medlemsseminar

WSO inviterte til et halv-dags seminar samme dag som Landsmøtet. WSO dekket reise og opphold for tilreisende medlemmer. Seminaret besto av innledning om WSOs arbeid, og arbeid i grupper om hva som er viktig for medlemmene. Vi fikk inn mange gode forslag til aktivitet/ satsningsområder fra de deltagende, som har blitt brukt i videre arbeid i 2023.

Avlyst WSO-samling.

WSO hadde planlagt en samling på Kringler/ Tveten gård i Oslo 14.-15. oktober. På grunn av et sterkt redusert tilskudd fra Helsedirektoratet, måtte samlingen dessverre avlyses.

Likepersonsarbeid

WSOs likepersonsarbeid består av noe organisert/ registrert arbeid, og mye uformell oppfølging og støtte mellom medlemmer.

WSO har en fast likepersonstelefon hver mandag kl. 15-16.

Likepersoner har gitt støtte til medlemmer og andre som kontakter WSO med støttesamtaler, informasjon og veiledning, praktisk hjelp mv. Det hender også at likepersoner er med i møter som ledsager og støtteperson.

Lokalt arbeid

WSOs fylkeslag i Oslo og Viken ble avviklet i 2023, på grunn av manglende ressurser. WSO har nå ingen fungerende lokallag med eget styre og årsmøte. Erfaringen med at de formelle sidene ved lokallagsarbeid sluker ressursene gjør at WSO fremover ønsker å legge til rette for lokal aktivitet på mer uformell basis. Der det er medlemsgrunnlag kan det gis økonomisk støtte til arrangementer. I 2023 var det lokale møter i Bergen.

Kontor

WSO har lokaler på St. Hanshaugen i Waldemar Thranes gt. 1b, hvor vi har et koselig møterom og tre kontorer, og deler fellesarealer. Kontoret har holdt åpent mandag og onsdag og fredag

kl.12-15, med betjent telefon og mulighet for besøk på kontoret. Fra august ble kontorets åpningstid redusert til mandag og onsdag, grunnet innsparing.

Bemanning

WSOs arbeid drives i hovedsak med frivillig innsats fra tillitsvalgte og medlemmer.

Ansatte: Kontorvakt/telefonvakt i kontorets åpningstider 9 timer pr. uke frem til sommeren, fra august ble stillingen redusert til 6 timer pr. uke. Finn Halvorsen er ansatt som kontorvakt. Organisasjonssekretær, 30 % stilling. Helen Wesnes var ansatt som organisasjonssekretær i stilling frem til 30. juni 2023. Lene Auestad som ny organisasjonssekretær i 30 prosent stilling fra 14. september.

Renholder er ansatt på timebasis.

Sekretær for Fellesaksjonen i 20 % stilling, Jeanette Bliss. Finansiert ved samarbeidsavtale mellom organisasjonen, WSO står som arbeidsgiver og sekretær har kontor plass hos WSO.

Medlemstall

Pr. 31.12.2023 hadde WSO 379 betalende medlemmer.

I tillegg har vi støttemedlemmer i utlandet og enkelte medlemmer som er fritatt for kontingent, og derfor ikke oppgis ved rapportering av medlemstall.

Arbeid med årsregnskapet

Årsregnskapet viser et driftsresultat for 2023 på 107 868,- Overskuddet kommer som et resultat av strenge sparetiltak i WSO i 2023, og at vi fikk noe mer inntekter på slutten av året som ikke var budsjettet. Hovedtiltakene til nedskjæring var: avlysning av WSO-samling, redusert honorar til leder/ nestleder, samt redusert åpningstid til to dager i uka. I tillegg var det sykemelding uten vikar, og ca. 3 måneder hvor stillingen som organisasjonssekretær var ubesatt. Hoveddelen av sparetiltakene kan ikke være varige for 2024, da det fører til redusert arbeid i WSO og stor belastning for tillitsvalgte.

Arbeidsmiljø

Det har ikke vært skader eller ulykker i 2023. Foreningen forurenses ikke det ytre miljøet nevneverdig. WSO har ikke kjente utfordringer relatert til likestilling.

Denne årsmeldingen gir et oversiktsbilde over WSOs aktivitet og drift i 2023, men er ikke en fullstendig oversikt over alle aktiviteter og møter.

Mette Ellingsdalen
Leder

Grete Johnsen
Nestleder

Kristin Sommerseth
Sekretær

Randi Mofossbakke
Kasserer

Hans Ove Galtung
Styremedlem

Elin Halvorsen-Weare
Styremedlem

Tormod Hvidsten Gjedrem
Styremedlem